TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı :21037
Tarih :04.11.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. **03/11/2026**

Dr. Heval BOZDAĞ
Ağrı Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	**Plan ve Bütçe**
Tarih: **6-11-2026**	Esas No:**2/4027**

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR HİZMETLERİ
05 Kasım 2026
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
05 Kasım 2026
No: 1927596

GEREKÇE

Engelli bireylerin sosyal güvenlik hakkı, sosyal devlet ilkesinin ve eşit yurttaşlık anlayışının temel unsurlarından biridir. Engelli çalışanların emeklilik hakkına erişimi, yalnızca çalışma gücünün kaybına ilişkin tıbbi bir değerlendirmeden ibaret olmayıp engellilik durumunun, çalışma yaşamına etkilerinin, uzun yıllara yayılan sigortalılık ve prim ödeme geçmişinin ve sosyal güvenlik sistemine duyulan güvenin birlikte ele alınmasını gerektirmektedir.

1980'li yıllardan itibaren yaklaşık 45 yıl boyunca uygulanan vergi indirimi yoluyla engelli emekliliği sistemi, özellikle 1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olarak çalışmaya başlayan engelli yurttaşların emeklilik koşullarını belirleyen temel mekanizmalardan biri olmuştur. Bu sistem kapsamında engelli sağlık kurulu raporları ve vergi indirimi belgeleri üzerinden belirlenen engellilik derecelerine göre sigortalılık süresi ve prim günü koşulları uygulanmıştır. Yüz binlerce engelli çalışan çalışma hayatını, prim ödemelerini ve gelecek planlarını bu mevzuata göre oluşturmuştur.

Ancak 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun geçici 87'nci maddesi ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 10'uncu maddesinin ikinci fıkrası kaldırılarak engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanma esasına dayalı emeklilik uygulamasına son verilmiştir. Bunun yerine çalışma gücü kaybının Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından değerlendirilmesine dayanan yeni bir sistem getirilmiştir. Bu değişiklik nedeniyle daha önce engelli raporu ve vergi indirimi hakkı bulunan birçok engelli çalışan, emeklilik şartlarını fiilen sağlamış olmasına rağmen SGK tarafından yeniden değerlendirmeye tabi tutulmakta ve "çalışma gücü kaybı yoktur" gerekçesiyle emeklilik hakkından yararlanamamaktadır. Söz konusu değişiklik, herhangi bir geçiş süreci öngörülmeden yürürlüğe konulmuştur. Yıllardır mevcut mevzuata göre sigortalılık ve prim koşullarını tamamlamaya çalışan, emekliliğine birkaç gün veya ay kalmış olan, sağlık kurulu raporu ve vergi indirim belgesi bulunan ya da SGK tarafından emeklilik tarihleri kendilerine bildirilmiş olan engelli çalışanlar bir anda farklı emeklilik koşullarına tabi tutulmuştur.

Yeni düzenleme sonrasında, önceki mevzuata göre emeklilik koşullarını yerine getirmiş veya yerine getirmeye çok yaklaşmış bazı engelli çalışanların başvuruları reddedilmiş; bazı yurttaşlar emeklilik hakkına erişebilmek için yıllarca daha çalışmak zorunda bırakılmıştır. Daha önce emekli aylığı bağlanmış bazı kişilerin ise kontrol muayeneleri ve yeniden değerlendirme süreçleri sonucunda aylıkları kesilmiş veya kesilme riskiyle karşı karşıya kalmıştır.

Bu süreçte ortaya çıkan en önemli sorunlardan biri, engelli yaşlılık aylığı ile malulen emeklilik uygulamalarının birbirine yakın değerlendirme ölçütleri üzerinden ele alınmasıdır. Oysa engelli yaşlılık aylığı, uzun yıllar çalışma hayatına katılmış, sigortalılık süresi ve prim ödeme koşullarını yerine getirmiş engelli çalışanların emeklilik hakkına erişmesini sağlayan ayrı bir sosyal güvenlik mekanizmasıdır. Malulen emeklilik ise farklı koşullara ve farklı bir hukuki niteliğe sahiptir. Bu iki uygulamanın birbirinin yerine geçecek şekilde değerlendirilmesi, engelli çalışanların emeklilik hakkına erişimini güçleştirmektedir.

Engelli Emeklilik Dayanışma Derneği (EMED) tarafından Haziran 2026 tarihinde hazırlanan ve 13 somut vakanın incelendiği Görüş Bildirimi ve Çözüm Önerileri Raporu da yaşanan sorunların farklı engel gruplarını ve çalışma geçmişlerini etkileyen yapısal bir nitelik taşıdığına işaret etmektedir. Derneğin araştırma ve başvurularında; kanser, lösemi, KOAH, ağır kalp ve solunum hastalıkları, epilepsi, uzuv kaybı, görme ve işitme kaybı gibi sağlık sorunlarına sahip kişilerin emeklilik süreçlerinde karşılaştıkları değerlendirme sorunları aktarılmaktadır.

Emeklilik hakkına erişemeyen veya aylığı kesilen engelli yurttaşlar yalnızca gelir kaybı yaşamamakta; sağlık güvencesine erişim, tedavi ve ilaç giderlerini karşılama, çalışma yaşamını sürdürme ve aile bütçesini koruma bakımından da ciddi güçlüklerle karşılaşmaktadır. Sağlık durumu nedeniyle çalışma kapasitesi sınırlı olan kişilerin emeklilik hakkından yararlanamaması, onları sağlık koşullarına rağmen çalışmaya veya işsizlik ve yoksulluk koşullarına mahkûm etmektedir.

Anayasa'nın 2'nci maddesinde düzenlenen sosyal devlet ilkesi, 10'uncu maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesi, 49'uncu maddesinde düzenlenen çalışma hakkı ve ödevi ile 60'ıncı maddesinde güvence altına alınan sosyal güvenlik hakkı, engelli bireylerin sosyal güvenlik haklarının korunmasını gerektirmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme de engelli bireylerin sosyal korumaya ve sosyal güvenliğe erişim haklarının güvence altına alınmasını öngörmektedir.

Sosyal güvenlik mevzuatında yapılan değişikliklerin, kişilerin yıllar boyunca tabi oldukları kurallara güvenerek oluşturdukları yaşam planlarını ve haklı beklentilerini gözetmesi gerekir. Özellikle emeklilik hakkını kazanmış veya kazanmasına çok kısa süre kalmış kişilerin herhangi bir geçiş düzenlemesi olmaksızın yeni koşullara tabi tutulması hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından ciddi sorunlar doğurmaktadır. Sağlamcılık ideolojileri ve ayrımcılığının etkisiyle engelli yurttaşların ileri yaşlarda iş bulabilmesi, primlerini tamamlayabilmesi ve mevcut yasal düzenleme kapsamında emekli olabilmesi fiilen mümkün değildir.

Bu nedenle 7538 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemenin engelli çalışanlar bakımından yarattığı hak kayıplarının giderilmesi, 1 Ekim 2008 öncesinde sigortalı olan engelli çalışanların önceki mevzuattan kaynaklanan emeklilik haklarının korunması, emeklilik koşullarını yerine getirmiş veya haklı beklentisi oluşmuş kişilerin mağduriyetlerinin telafi edilmesi ve kontrol muayeneleri nedeniyle ortaya çıkan aylık kesintilerinin önlenmesi gerekmektedir.

Bu kanun teklifiyle engelli çalışanların uzun yıllar boyunca tabi oldukları emeklilik sistemine ilişkin haklarının iade edilmesi, kazanılmış haklarının ve haklı beklentilerinin korunması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 5510 sayılı Kanun'un geçici 10'uncu maddesinde yapılan değişiklikle 1 Ekim 2008 öncesinde sigortalı olan engelli çalışanların vergi indirimi esasına dayalı önceki emeklilik koşullarından yararlanmalarının yeniden sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca sigortalıların ilk defa sigortalı oldukları tarihte tabi oldukları emeklilik koşullarının korunması ve hukuki güvenlik ilkesinin güvence altına alınması hedeflenmektedir.

7538 sayılı Kanun nedeniyle emeklilik başvurusu reddedilen veya aylığı kesilen kişilerin hak kayıplarının giderilmesi amaçlanmaktadır. Reddedilen başvuruların eski mevzuat hükümlerine göre yeniden değerlendirilmesi, hak kazananların aylıklarının hak ettikleri tarihten itibaren bağlanması ve kesilen aylıkların geçmişe dönük ödenmesi hedeflenmektedir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 10 uncu maddesinin mülga ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dördüncü fıkrasına "Birinci" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ikinci" ibaresi eklenmiştir.

"Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ilk defa sigortalı olan ve 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında bulunan sigortalılardan engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlananların yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları, 15/1/2025 tarihinden önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre belirlenir. Bu kapsamda bulunan sigortalıların emeklilik koşullarının belirlenmesinde ilk defa sigortalı oldukları tarihte tabi oldukları mevzuat hükümleri esas alınır."

"Engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanarak yaşlılık aylığı bağlananların aylıklarının ödenmesine devam edilir. Bunlar hakkında 28 inci maddenin beşinci fıkrası ile 94 üncü madde hükümleri uygulanır. Engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanarak yaşlılık aylığı bağlanması talebi reddedilenlerin başvuruları ise başvuru tarihi itibarıyla 15/1/2025 tarihinden önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre yeniden değerlendirilir. Yapılan değerlendirme sonucunda yaşlılık aylığına hak kazandığı tespit edilenlerin aylıkları, ilgili mevzuat hükümlerine göre aylığa hak kazandıkları tarihten itibaren bağlanır. Aynı nedenle aylığı kesilenlerin aylıkları, kesildiği tarih itibarıyla yeniden bağlanır ve kesilme tarihinden itibaren ödenmeyen aylıklar hak sahiplerine ödenir."

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.